

L I T V I S

AUSTRALIJOS

DVISAVAITINIS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS □ LITHUANIAN FORTNIGHTLY
Registered at the GPO, Adelaide, for transmission by post as a periodical.

IV metai

Adelaide, 1951 m. rugpjūčio 6 d.

Nr. 16(76)

Partizanai yra visur ...

ŠVEICARŲ RADIJAS APIE LIETUVIŲ PARTIZANUS BIRŽELIO 14 MINĖJIMO PROGA.

Šveicarų Baromuenster vidutinėmis ir trumpomis bangomis buvo padarytas pranešimas, pavadintas Sov. Sąjungos kova prieš partizanus, kur iš tikro buvo kalbama tik apie Lietuvos partizanus. Jame buvo pažymėta, kad SSSR yra įsteigusi naują ordiną, kurį gauna "atsižymėjusieji kovoje prieš banditizmą". Visi žino, kad ten banditais vadinami laisvės kovotojai. Ką tai reiškia, kai visi Sov. Sąjungos rinkimai parodo 99-100 proc. tautų ar atskiros tautos "palankumą"? Kodėl toks ordinas steigiamas ir kas juo apdovanojamas, jei visi yra režimu patenkinti? Tuo tarpu Lietuvoj veikė ir tebeveikia partizanai, kurie kovoja už savo kraštą, už savo idealą, už vakarų civilizaciją, už laisvę, už tikėjimą, skelbė šveicarų radijas. Partizanai ten pradėjo veikti ir organizuotis 1940 metais, po sovietų okupacijos. Paminėtos 1941 m. birželio 14-15 dienų masinės deportacijos, birželio 21-22 d. sukilimas, išlaisvinimas Kauno, Vilniaus, Šiaulių ir kt. miestų dar prieš vokiečių kariuomenei įžengiant, t. y. bolševikų užnugary. Paminėtos aukos, sukilėlių skaičius, Nepriklausomybės skelbimas, nacių politika — pašalinimas lietuviškų organų. Konfliktas su naciais dėl lietuviškų dalinių, jų nuginklavimas, vienu į mišką pabėgimas, kitų į KZ deportavimas. Antrą kartą, 1944 m., bolševikams į Lietuvą atvykus, partizanai buvo jau susiorganizavę geriau ir visur priešinosi. Partizanų eilėse yra visų socialinių sluoksnių žmonių. Labai griežta disciplina. Jie turi miškuose karo mokyklas. Partizanai kovoja uniformuoti (sena, Neprikl. Lietuvos uniforma). Partizanų esama dviejų rūšių: legaliam gyvenime ir nelegaliam. Per pirmus antrosios okupacijos metus partizanai turėjo labai daug nuostolių. Dabar pakeitė taktiką. Visas partizanų judėjimas yra centralizuotas. Jo centras esąs kažkur prie Vilniaus. Bolševikams nepasisekė jo ligi šiol surasti. Lietuvos partizanai palaiko ryšius su lenkų, ukrainiečių, latvių rezistentais. Nepaisydami visų sunkumų, lietuviai turi ryšį su Vakarų pasauliu. Kova yra labai kieta,

ir paskutinę granatą toks kovotojas palieka sau, nunešdamas galvą, kad neatpažintų NKVD, nes partaroji kerštuoja ir baudžia visai nekaltus: gimines ar draugus. Šis pranešimas turėjo didelį tarp klausytojų pasisekimą, nes tuo metu visi radijo, ypač "Tour de Suisse" proga, klausėsi. Jis buvo transliuojamas ne tik vienai šveicarijai, bet ir į užjūrį, iš viso 4 bangomis ir per 5 stotis.

VOKIEČIŲ SPAUDOS PAGYRŲ HIMNAS LIETUVIAMS IR PARTIZANAMS

Vokiečių spaudoj taip pat apstoka pranešimų apie lietuvių partizanų veiklą. Jų ypač pagausėjo grįžtant iš Lietuvos visai eilei buv. Karaliaučiaus ir Rytprūsių gyventojų. Apie juos palankiai rašo ir kalba seniau buvę net ne visai draugiškai lietuviams nusiteikę vokiečiai, dabar — drauge taip pat su kai kuriais vakarus pasiekusiais lietuviams — jų darbus ir ryžtą visur garsindami net per tokį "Ostpreussen" laikraštį. Kaip būdingą galima pažymėti kad ir Muenchene leidžiamą "Abendzeitung" (Nr. 144/51), kurio per 4 skiltis įdėtame pranešime pasakojama, ką po 7 metų pargrįžęs į Bambergą 30 metų Franzas Meinzingeris joje matė ir išgyveno. Jo namiškiai nuo 1946 iki 1951 metų apie jį nebuvo gavę jokios žinios. Meinzingeriui pavyko pabėgti iš karo belaisvių drausmės stovyklos ir, 5 metais pasijauvinus, kaip civiliui ilgus metus bastytis elgeta ar proginu darbininku po Lietuvą, ne kartą susiduriant ir su lietuviams partizanais. "Jis pasakojo, skelbia laikraštis, kad milžiniškuose Lietuvos miškuose gyvena šimtai tūkstančių partizanų, kurie veda mažąjį karą su bolševikais. Jų būriai iš dalies aprūpinami oro keliu ir turi pasistatę gerai paslėptus požeminius įtvirtinimus, iš kurių dūmai išsina išpuvusių medžių drevėmis. Kaip vokiečiai jis tarp nepatenkintų lietuvių turėjo daug simpatijų. M. po 3 metų tokio napalankaus bastymosi Tarpt. Raudon. Kryžiaus patvarkymu buvo išsiųstas į Vokietiją. Jo transportas susidėjo iš 1500 vokiečių, iš kurių tik 150 buvo vyrų. Dar pačią paskutinę minutę kai kurie iš jo draugų buvo atpažinti kaip buv. karo be-

laisviai ir išsiųsti į Sibirą“. Į Friedlando per. stovyklą sugrįžo 1 karo belaisvis ir 3 moterys net iš drausmės stovyklos Uralo srity. Vyras yra anksčiau buvęs lokomotyvo vadovas. Klausinėjamas papasakojo, kad jis 1945 m. nubaustas 5 metais s. d. kalėjimo tik už tai, kad norėjo perduoti rusui revolvėrį. (Elta)

PARTIZANAI YRA VISUR IR KARTU NIEKUR.

„Klausiate, ką veikia partizanai? Ir ar esu ką nors apie juos girdėjusi, nes, kaip sakote, pasitaikius progai, galima vis šį tą išgirsti? O, dar ir kiek. Partizanai gyvena dideliuose miškuose ir gyvena gerai. Ką jie veikia? Kartą jie atėjo pas mano pažįstamą ūkininką, kurį paprašė, kad 4 valandoms paskolintų arklį. Ūkininkas neatsakė nei taip, nei ne, liepė jį surišti, ir paskiau, kai tie vėl grįžo, jis buvo atrištas. Tačiau visas reikalas išėjo aikštėn, ir tas ūkininkas gavo 25 metus.“ — Partizanai šaudo sovietus, — pastebėjo kita mergaitė, kurie yra kalti dėl tokios lietuvių padėties. Kartais būna net didelių susišaudymų. Tiesa, apie juos rytojaus laikraščiai nerašo, bet visi tai žino; dažnai tų susišaudymų rusai nė netiria, nes žino, kad vistiek partizanų nepagausi. Todėl jie apie partizanus nieko ir nekalba, juos nutyli. Tačiau neseniai Kaune pasirodė, kad taip pat dalis lietuvių milicijos atsisakė prieš partizanus kovoti. Kaip tat atsitiko? Paaiškėjo, kad ir milicijos būsto rūsy buvo įsikraustę partizanai, kur jie buvo įsirengę vadovietę. Todėl žmonės dažnai ir nežino, ar milicininkas nėra drauge ir partizanas. Tačiau partizanai ne tik šaudo, bet baudžia ir kitais būdais. Vieno kaimo seniūnas netoli Kauno šnipinėjo rusams. Kartą atėjo partizanų būrys, įsakė jam nusimauti kelnes, ištaršė kaip reikiant užpakalį, paskum pabarstė dar druska ir vėl nuėjo. Atsi prašau už nekuklumą, bet taip buvo...“ Taigi, partizanai yra visur ir kartu niekur. (Elta)

„PRETERIJONŲ GWARDIJA“ SKERDŽIASI LIETUVOJE

Balandžio 4 d. Vilniuje turėjo susirinkti LKP/b „Septintas Plenumas“ ir jau kovo 21-22 dienomis prasidėjo visoki „išipareigojimai“ ir „pasižadėjimai“ „LKP/b 7-tojo suvažiavimo garbei.“ Po to — šauksmas nutilo. Tiktai kovo 29 d. viešojo spauda pranešė, kad „šiomis dienomis“ įvyko LKP/b „CK 8-tasis plenumas“, kame būta daug kritikos ir smerkiami amerikoniški „karo kurstytojai.“ Balandžio 3 dieną buvo rašoma apie CK „7-tąjį plenumą“ — kažkur, kažkam susimaišė skaitlinės.

Be to, kovo 24 dieną Vilniaus radio pranešė, kad LKP/b CK nutarė atidėti 7-tą suvažiavimą, ir kad LTSR Vyriausio Sovieto Prezidiumas nutarė sušaukti Aukšč. Tarybos posėdį balandžio 26 dieną.

Tuo tarpu, kol bolševikinei načalstvai maišėsi aritmetika, — nekalti Lietuvos gyventojai dideliu susirūpinimu stebėjo, kaip nuo kovo 23 d. po visą kraštą, ypatingai Vilniuje, Kauno ir Vilniaus strity zujo MVD-MGB ir milicijos mašinos. Visame krašte jautėsi nepaprastas MVD pajėgų judėjimas

— buvo suiminėjami jaunesni MVD tarnautojai lietuviai, taipgi daugelis geležinkeliečių ir respublikinių įstaigų tarnautojų.

Greta to, kovo 29 d. partijos organas „Tiesa“ nekaltai paskelbė, kad „po sunkios neilgos ligos“ kovo 28 d. mirė „Lietuvos Respublikos Prokuroro Pavaduotojas“ draugas Bronius Bodekas. Tas draugas, tariamai gimęs 1899 m. Ukmergės apskrity, gi 1918-1924 metais dirbęs Sovietų saugume, nuo 1924 metų Sovietų Sąjungos Prokuratūroje, gi Lietuvos Prokuratūroje nuo 1944 metų. Velionis pašarvotas „Cvirkos Namuose“ ir palaidotas valstybės lėšomis.

Tikrovėje, betgi, aritmetikos painiava, posėdžių atidėliojimai, veik negirdėto „draugo“ mirtis „po sunkios neilgos ligos“ ir MVD-MGB švaistymasis po kraštą buvo surišti — visiems „didiesiems“ drėbėjo kulnys ir neramiai plakė širdys.

Tiesa yra tokia: draugas Bodekas buvo Lietuvos importuotas dar 1940 metais ir buvo NKVD „OO“ (Osobyj Otdel) galva suėmimams ir trėmimams organizuoti. Po Pervuchino atsilankymo pernai, Bodekas — kaip faktinasis vyriausias tardytojas-teisėjas ypatingai svarbioms byloms — turėjo „išvalyti“ Lietuvos partijos aparatą, įskaitant Centro Komiteto narius ir saugumo pareigūnus. Naktį iš kovo 22 į 23 dieną jam vykstant iš Nauj. Vilnios į Vilnių, prie „Geležinkelio Kolonijos“ jo automobilis buvo užpultas. Bodekas buvo sunkiai sužeistas, jo šoferis ir MVD palydovas apsvaiginti, ir dingo portfelis su svarbiausiais politinio tardymo dokumentais apie šių dienų Lietuvos „galinguosius.“

Bodekas buvo atgabentas Antakalnio ligoninėn, o jo palydovai izoliuoti. Kitą naktį (kovo 23) įvyko nepaprastas CK posėdis ir prasidėjo „aritmetikos“ klaidos ir įvairūs nekalti skelbimai. Nei vienas CK narys nebuvo tikras savo asmens saugumu — kai MGB pareigūnai kratė rajonų sekretoriatų, rausėsi CK archyvuose ir „kadru“ bylose, ir buvo suiminėjami ir tardomi nekalti geležinkeliečiai. Netgi bolševikams buvo aišku, betgi, kad nei lietuviai, nei eiliniai „partiečiai“ negalėjo žinoti, kad kažkoks Bodekas tam tikru laiku naktį važinėjęs tarpe N. Vilnios ir Vilniaus ir portfely turėjęs labai svarbios medžiagos LKP/b CK personaliniams reikalams.

Kiek dingę dokumentai paveiks partijos „didžiuosius“ — nežinia. Draugas Sniečkus kol kas pasiliko „pirmuoju sekretorium“, betgi du CK sekretoriai jau išlėkė: draugai 3-čias sekretorius Eduard Ozarskij ir Danil Jefimovič Šupikov (kuris drauge buvo ir Vilniaus srities partijos sekretorius); juos pakeitė draugai Anatolij Aleksandrovič Moskvinov ir Stasys Filipavičius, buvę pavaduotojai.

Ligi pat gegužės mėnesio pradžios LKP/b CK narių tarpe „neramumai“ nepasibaigė: tardymai tebecina. Netrukus bus žymių pakeitimų.

Draugo Bodeko užpuolimas labai primena geštapo valdymo laikų panašų užpuolimą, kame žuvo stačiatikių „arkivyskupas-enkavedistas-geštapininkas.“

(LAIC)

Vertė C. Petrikas

Dubrovskis

S. A. PUŠKIN

(6-ta tąsa)

Kaip tik tuo laiku iš vartų išėjo šventikas su tarnais. Galvoje švystelėjo nelaimingo ženklų mintis. Jis nejuociom pasuko į šalį ir užėjo už medžių. Jie jo nepastebėjo ir praeidami pro jį apie kažin ką karštai kalbėjosi.

— Traukis nuo pikto ir daryk gera, — kalbėjo šventikas savo žmonai, — nėra ko mums čia ilgiau būti. Šiaip ar taip ten baigsis, ne tavo reikalas...

Jo žmona kažin ką atsakė, tačiau Vladimiras nenugirdo.

Įėjęs į kiemą jis pastebėjo daugybę žmonių; ūkininkai ir dvaro tarnai stoviniavo kieme. Jau iš tolo Vladimiras išgirdo nepaprastą triukšmą ir kalbas. Prie tvarto stovėjo du trejetai. Ant prieangio keli nepažįstami žmonės, apsivilkę mundieriais ir uniforminiais švarkais, atrodė, kažin ką kalbėjo.

— Ką tai reiškia? — paklausė jis piktai Antano, kuris bėgo jo pasitikti.

— O tėveli, Vladimirai Petrovičiau, — atsakė dusdamas senukas. Teismas atvažiavo. Atiduoda mus Treokūrovui, atima mus iš tavo malonės!...

Vladimiras nuleido galvą, žmonės ir tarnai apsupo savo nelaimingą poną.

— Tu mūsų tėvas, — šaukė jie, bučiuodami jo rankas. — Mes kito pono nenorime. Tik tark žodį, o su teismu mes susitvarkysime.

Vladimiras žiūrėjo į juos ir keisti jausmai jaudino jo krūtinę.

— Stovėkite ramiai, — tarė jis jiems, — aš pasikalbėsiu su įgaliotiniais.

— Pakalbėk, brangusis, — šaukė jam iš minios, — atversk juos į sąžinę, prakeiktuosius.

Vladimiras prieėjo prie valdininkų. Šabaškinas, su kepure ant galvos, stovėjo įsiremęs į šonus ir išdidžiai dairėsi aplinkui... Ispravninkas, augštas ir storas vyras, apie penkiasdešimties metų amžiaus, raudonveidis ūsorius, pamatęs besitartinantį Dubrovskį, atsikrankštė ir kimiu balsu tarė:

— Taigi, aš jums kartoju tai, ką anksčiau sakiau: apskrities teismo sprendimu nuo dabar jūs priklausote Kirilai Petrovičiui Treokūrovui, kurį čia atstovauja p. Šabaškinas. Klausykite visų jojo įsakymų, o jūs, moterys, mylėkite ir gerbkite jį, nes jis yra didelis jūsų mėgėjas.

Pasakęs šį aštrų pokštą ispravninkas nusikvatojo, o Šabaškinas ir kiti nariai pasekė jį. Vladimiras visas degė iš pasipiktinimo.

— Leiskite sužinoti, ką visa tai reiškia? — paklausė jis dirbtinai šaltai ispravninko.

— O tai reiškia, — atsakė valdininkas, — jog mes atvažiavome įvesti į šio dvaro valdymą Kirilą Petrovičių Treokūrovą ir v i s u s k i t u s pa-

prašyti išsikraustyti savais keliais.

— Tačiau jūs galėjote, atrodo, kreiptis pirma į mane negu į mano žmones ir pareikšti savininkui apie atėmimą...

— O kas tu toks būsi? — paklausė Šabaškinas akiplėšiškai žiūrėdamas; — buvęs dvarininkas Andriejus, Gavriilo sūnus, Dubrovskis, iš Dievo valios numirė, o jūsų mes nepažįstame ir pažinti nenorime.

— Vladimiras Andriejevičius, mūsų jaunasis ponas, — tarė balsas iš minios.

— Kas ten išdrįso atidaryti savo srėbtuvę? — tarė piktai ispravninkas. — Koks ponas, koks Vladimiras Andriejevičius?! Jūsų ponas Kirila Petrovičius Treokūrovas, ar girdite jūs, glušai!

— Tai maištas! — sušuko ispravninkas. — Ei, seniūnas, atėik!

Seniūnas išėjo į priekį.

— Tuč-tuojau surask kas drįso su manim kalbėti. Aš jį tuč-tuojau...

Seniūnas paklausė minios kas kalbėjo. Tačiau visi tylėjo. Staiga užpakalinėse eilėse pasigirdo murmėjimas, greitai ėmė stiprėti ir per minutę pavirto baisiu šauksmu. Ispravninkas, sušvelninęs balsą, bandė raminti...

— Ko čia jų žiūrėti! — šaukė iš minios. — Vyrai! Šalin juos! — ir minia ėmė slinkti į priekį.

Šabaškinas ir kiti nariai skubiai įsmuko į priemenę ir užtrenkė paskui save duris.

— Vyrai, rišti juos! — šūktelėjo tas pats balsas ir minia ėmė spausti duris.

— Liaukitės! — sušuko Dubrovskis. — Kvailiai! Ką jūs darote? Jūs žudote ir mane ir save. Eikite namo ir palikite mane ramybėje Nesibijokite, caras teisingas ir aš jo prašysiu. Jis mūsų nenuskriaus. Mes visi jo vaikai. O kaip jis galės mus užtarti, jeigu jūs pradėsite maištauti ir plėšikauti.

Jaunojo Dubrovskio kalba, jo skambus balsas ir didinga išvaizda paveikė. Žmonės nurimo, išsiskirstė ir kiemas ištuštėjo. Valdininkai sėdėjo priemenėje. Pagaliau Šabaškinas tyliai pravėrė duris, išėjo į priebutį ir nužemintai besilankstydamas ėmė dėkoti Dubrovskiui už malonų užtarimą.

Vladimiras paniekinančiai klausėsi jo ir nieko neatsakė.

— Mes sumanėme, — kalbėjo posėdininkas, — jūsų leidimu pasilikti čia nakvoti; jau tamsu ir jūsų žmonės gali mus užpulti pakely. Būkite malonus, liepkite pakloti mums nors šieno svetainėje. Švintant mes išvyksime.

— Darykite ką norite, — sausiai atsakė jiems Dubrovskis, — aš jau čia ne šeimininkas.

Tai taręs jis nuėjo į savo tėvo kambarį uždarydamas paskui save duris.

Saka, kurios nereiktu pjauti

A. PRAEIVIS

Nutarė Jonas, tas, anave, ką už upelio gyvena, pasirinkti malkų, kad šaltai žiemai užėjus nesusirgtų, kad būtų kuo buizos išsivirti ir pati, ir vaikai nestiptų šalčiu pirkioje. Pasiėmė pjūklą ir išėjo į buvusių kaimo sodybą, jau senokai išskirstytą į vienkiamius. Sako, nuo tų storų Pilypo ažuolų šakų už buvusio laidario tai būsią malkų! Ir būtų buvę, jeigu nebūtų žmogus medinį įsilipęs, šaką apsižergęs ir ėmęs pjūklą tą pačią šaką džiurinti. Tol džiurino, tol pjovė, kol šaka lūžo ir mūsų Jonas kartu su visa malka triukšmingai žemėn nudardėjo. Ir užsimušė. Nei malkų, nei šiltos buizos neberekėjo, nei gražios ateities nebeliko.

Ir vis per tą žioplumą.

Taip atsitinka, atrodo, ir su daugeliu emigrantų. Ne linksmesnis galas bus ir tų, kurie žiopliskai pjaus šaką, ant kurios ne vienas sėdi ir su pavydu burkuoja, kad, girdi, šiame kontinente nieko žmogus negalys pasiekti, negalys iškilti garsenybių eilėna. O, girdi, kituose kontinentuose ne vienas medikas, inžinierius, dailininkas ar dainininkas, prekybininkas pagarsėję. Tiktai čia žmogus vis liekās juodadarbis!

Vienos ar kitos tautos (pav., bulgarų, anot Mato Šalčiaus) net tautinis bruožas esąs aimanuoti, bet tie žmonės dirba, o dejuoja, et, tik dėl to, kad dejuotų. Būtų gera, jeigu ir mūsųose taip būtų, jeigu

mes, tai yra, tie atsakingieji už vaikus ir tie, kurie jauni ir energingi, tikrai daugiau darytų, o iš viso mažiau dejuotume. Mat, mūsųose esame įpratę norėti, bet nedaryti ir laukti, kol kas pats pasidarys. Taip ir šiuo atveju: labai norime, kad mūsų žmonės pagarsėtų, bet kai konkrečiai reikia kas daryti, nebepadarome, numojame ranka.

Kai kalbėjome apie pagarsėjusius, matėme, jog visų tų profesijų žmonėms reikėjo išeiti nemažą mokslą, padėti nemažą vargo, kad pasidarytų šistas. Čia gi žmonės dažnai papildė tą nuodėmę, kad kartoja, esą, mokslo nereikia ir vistiek pilietis būsiąs, o tuo labiau jo vaikas tik juodadarbis. Antra vertus, kam čia reikią mokytis, jeigu nemokytas trečdaliu daugiau uždirbās, nei tas "su versitetais, su klesomis..." Ir vėl piktžodžiaujama. Vadinasi, peršasi išvada, jog pinigas — auksas yra apakines ne vieną, o dabartis esanti svarbesnė už ateitį, nes toks žmogus tikrai neįžiūri tikrosios padėties.

To neužtenka. Pasižiūrėkime, koks prieštaravimas pačiam sau, koks nelogiškumas glūdi čia, koks tai paradoksas! Kalbama apie aukštas ir įtakingas vietas, didelius turtus, pastebima, jog norint visa tai turėti reikia mokslo, o kai šnekama apie save, tai numojama ranka sakant: "Ką čia jau, kaimyne, kliedi... Nebejaunas, nebėra tos "macės", ne man jau visa tai pasiekti, juk man jau trečia dešimtis!"

VI

"Vadinasi, viskas baigta, tarė jis pats sau; ryte aš dar turėjau kampą ir duonos kąsnį. Rytoj aš turėsiu užleisti namus kur aš gimiau, kur mirė mano tėvas, jo mirties ir mano vargo kaltininkui." Jo akys nejučiomis įsmigo į motinos atvaizdą. Dailininkas nupiešė ją atsirėmusią į priebučio atramą, baltais rytiniais drabužiais ir raudona rože plaukuose. "Ir šitas atvaizdas liks mano šeimos priešui, — pamąstė Vladimieras. — Jis bus užkištas kažkur sandėlyje kartu su suiauzytomis kėdėmis arba pakabintas priemenėje šunininkams ir tarnams pasityčioti, o jos miegamajame, kambaryje... kur numirė mano tėvas, apsigyvens jo įgaliotinis arba bus patalpintas jo haremas. Ne! Ne! Tegul neliks jam nė to nelaimingo namo, iš kurio jis išveja mane." Vladimieras sukando dantis. Baisios mintys kilo jo galvoje. Valdininkų balsai pasiekdavo jį. Jie šeimininkavo reikalaudami tai vieno, tai kito ir nemaloniai žadino jį, paskendusį liūdnoje mintyse. Galiausiai viskas nutilo.

Vladimieras atidarė spintas ir stalines ir pradėjo žiūrėti velionies popierius. Dauguma jų buvo ūkio sąskaitos ir reikalų raštai. Vladimieras sudraskė juos neskaitydamas. Tuo laiku pakliuvo jam į rankas ryšulėlis su užrašu "mano žmonos laišakai." Susijaudinęs Vladimieras pradėjo juos skaityti. Jie

buvo rašyti per turkų karą ir buvo siųsti iš Kisteniovkos į veikiančiąją armiją. Ji aprašinėjo jam savo vienišą gyvenimą, ūkio rūpesčius, meiliai skundėsi, kad yra atskirti vienas nuo kito ir kvietė savo mylimąjį į draugės glėbį. Viename ji nerimavo dėl mažo jo Vladimiero sveikatos, kitame ji džiaugėsi jo ankstyvais gabumais ir pranašavo jam puikią ateitį. Vladimieras užsiskaitė ir viską pasaulyje užmiršęs paskendo visa siela šeimos laimėje, ir nepastebėjo kaip bėgo laikas. Sieninis laikrodis išmušė vienuoliką. Vladimieras įsidėjo laiškus į kišenę, paėmė žvakę ir išėjo iš kambario. Svetainėje valdininkai miegojo ant grindų. Ant stalo stovėjo jų išgertos tuščios bonkos ir kambarys buvo pilnas stipraus romo kvapo. Vladimieras bjaurėdamasis praėjo pro juos į priemenę. Duryš buvo užrakintos. Neradęs raktą Vladimieras grįžo į salę — raktas gulėjo ant stalo. Vladimieras atidarė duris ir užklupo žmogų, prisispaudusį kampe; kirvis blizgėjo jo rankose. Pasukęs į jį žvakę, Vladimieras pažino Archipą — kalvį.

— Ką tu čia veiki? — paklausė jis.

— Ak, Vladimierai Andriejevičiau, tai jūs? — atsakė Archipas šnabždomis. — Viešpatie, pasigailėk ir išgelbėk! Gerai, kad jūs ėjote su žvakė! — Vladimieras žiūrėjo į jį nustebęs.

(Bus daugiau)

Juk tai pasityčiojimas iš savęs! arba vėl: — "Tai ką čia mano vaikas. Ve, dabar jam jau dešimtis už 40 valandų duoda, o mokslas ir brangus ir nauda ne kokia..." Juk tai pasityčiojimas iš tėviškų pareigų! Kartoju, tai paradoksai, nes vaikui brukamas mažas turtelis ir menkutė ateitis ir uždaromas kelias į pasaulį, nes iš savo tremties metų patirties ir iš kelių metų emigracijoje matome, jog fizinį — juoda-darbio darbą dirbti sugeba kiekvienas. Jeigu neturi tiek raumenų, kiek reikia, tai po kiek laiko jų prisiaugina, bet studijuoti, gydyti, mokytį, statyti, net ir braižyti ne kiekvienas gali. O širdies glūdumoje kiekvienas jau bevelytų būti "baltarankis" geriau, nei sunkias geležis tampyti...

Minėjome, kad prikišama, jog "tie mokytieji" mažiau uždirbą. Netiesa! Ponas M., žmogus turėjęs reikalų su statybos mokslu, gavo pas matininkus darbo — nešioti įrankius ir tiesti virves kur reikia. Šiandien, po trijų mėnesių, jis paskirtas prie sudėtingų apskaičiavimų, nes viršininkai pastebėjo, kad jis apie tai puikiai nusimanąs. Ir uždirba jis trečdaliu daugiau nei benešiodamas įrankius uždirbdavo. O anas atlyginimas prie šių sąlygų tikrai buvo nemenkas. Tokių pavyzdžių net perdaug.

Tad matome, jog mūsųose yra nerangumo, netrūksta žiopiškumo, mes (1) visi žinome, jog geriau verčiasi tie, kurie pasiekę augštesnio mokslo, nes jie turi daugiau galimybių, bet ne visados patys to mokslo siekiame, o tėvai ne visados vaikus leidžia į juos; (2) norime, kad lietuvių vardas garsiai skambėtų visame pasaulyje, bet patys pamirštame, jog pagarsėti greičiausiai galima kai žmogus mokyta ir dėl to ne tiktai sau, bet ir savo vaikams užtrenkiame duris į ateitį; (3) aiškiai apčiuopiamų mažų materialinių vertybių vardan neduodame jaunimui progų pasiekti tikrai pasiturinčio ir kultūringo žmogaus gyvenimo, tikrų materialinių gėrybių — pinigų.

Daugelis gal pasakytų, jog ne dabar laikas apie tai šnekėti, nes kuo didesnė suma banke, tuo tikresnė ateitis. Sutikti tenka su šiuo pasakymu, bet nereikia pamiršti, jog neturime atsisakyti nuo tikrų patentuotų priemonių — nuo mokslo savo tikslui pasiekti. Kiti vėl tvirtins, kad dar esą per anksti apie mokslą šnekėti, nes namai dar skolon pirkti... Šiandien su džiaugsmu galime konstatuoti, jog jau esame pradėję apsitvarkyti emigracijoje. Mažne visų per tuos keleris metus "kojos apšilo", nuogi nevaikštome, po tiltu nebegyvename, alkani kaip perkarę šunes nelakstome ir kad katra(s) net su senais krašto gyventojais puošnum lenktyniauja. Ir, žinoma, dažnokai pralenkia, nes daugiau pasaulio matęs, geresnio skonio — m o k y t e s n i s. Ir vėl išlindo yla iš maišo! Vėl grįžome prie pirmųjų minčių, jog mokslas tiktai padeda, bet ne pakenkia. Dar galėtume atrasti vieną priekaištą: svetimos mokyklose jaunimas labai greit nutautėsiąs. Turiu pasipasakoti, jog tais laikais, kai nebuvau augštesnis už pupą, man mokytojas liepdavo kiekvieną dieną pasakoti apie tai, kad D. L. K. Gediminas buvęs barbaras ir blogas, nes užpuolęs vieną kryžiuočių pilį ir išdeginęs miestą. Rezultatas šiandien rašau

ir kartoju: lietuvi, tavo yra kilni praeitis, tavo yra ir begalinė ateitis, nes kiekvienas mūsų yra kilnios tautos sūnus-duktė, kurių proseniai visomis išgalėmis gynė savo žemę, siekė žinių visose srityse, kad galėtų kovoti su puolančiu ir šmeižiančiu priešu, buvo pranašesni už aplinkinius, niekad netroško svetimo, bet gynė tai, kas savo. Ir gynė garbingai. Tą tvirtinu, kadangi istorija taip sako ir mokslas taip yra ištyręs. Šiandien tai galiu rašyti ir kartoti, nėra mano motina ir mano tėvas lietuviškai kalbėjo bei mąstė, lietuviškai meldėsi ir giesmes giedėjo, o ir viešai nesigėdijo savo gimtos tėvų kalbos ir jos praeities. Tad atmetina ir toji baimė nutautėti, nes kol namie bus lietuviškai kalbama ir kles-tės lietuviška dvasia, tol niekas mūsų tautos neišnaikins. Dar galėtų būti kliūtis — pinigų, lėšų trūkumas. Tačiau jeigu mes galime šelpti užjūriuose esančias mūsų mokyklas, tai būkime tikri, jog galėsime sušelpti ir savo tautiečius čionai; tuo labiau, kad turimas kilnus tikslas. Žinoma, geriausia apsi-saugoti nuo nutautėjimo būtų — daugiau remti savo šeštadienio-sekmadienio lituanistines mokyklas ir kursus. Kultūros Fondas ir skautai bei atskiri asmenys čia jau yra daug nuveikę, o dažnai ir Bažnyčia yra sudariusi sąlygas pasimokyti lietuviškai. Dėkui jiems visiems už tai, bet turėtume dar labiau sukursti ir dar sustiprinti šių klausimų sprendimą: suaugę daugiau semtis žinių skaitlingiau lankantis į paskaitas, jaunimas daugiau laiko paaukodamas lituanistiniams dalykams ir daugiau klausydamas tėvų sveikų patarimų.

Ir štai šitu, o ne kitu keliu eidami tremties lietuvių bus verti lietuvių vardo. Tiktai besiekdami mokslo pasieksime materialinės gerovės, o būdami ekonomiškai stiprūs ir turėdami daugiau žinių būsime svarbesni, naudingesni šiam kraštui, sau ir, visų svarbiausia, Lietuvai. Tad nepjunkime šakos, ant kurios sėdime.

IŠ VOKIEČIŲ SPAUDOS

Ryšų su iš Lietuvos atvykusiu vokiečių transportu, vokiečių laikraščiuose plačiai pasklido žinios apie Lietuvą.

Pirmasis paskelbė žinias birželio 14 d. Duisburger General-Anzeiger išpūdinga antrašte:

"Lietuviai išgelbėjo nuo sovietų pabėgusius Rytprūsius". — Straipsnyje kalbama apie 23 iš Kauno atvykusius Rytprūsijų gyventojus, kurie sudaro tik dalelę 1500 tokių žmonių transporto į Vokietijos sovietų zoną. Tai esą 1947 m. iš Karaliaučiaus srities pabėgę į Lietuvą gyventojai, kuriuos lietuviai slėpė nuo juos persekiojusių sovietų. Grįžusieji pasakoja, kad partizanų veikla Lietuvoje dabar nepaprastai padidėjusi.

Dar labiau pasklido žinios apie Lietuvos partizanus iš Bern'o. Flensburger Tageblatt 1951.VI.30 d. rašo: "6.000 lietuvių partizanų kaujasi su sovietų kariuomenės daliniais."

Rheinische Post, Duesseldorf, VI.29 rašo: "Sunkios kovos Lietuvoje", parašėte: "Lietuvių partizanų armijos vyriausios būstinės pranešimas".

Lithuania

HISTORICAL SURVEY

By Dr. A. STANYS

Results of the Union with Poland.

The union with Poland, although guaranteeing safety from that side and providing her with a natural ally, was nevertheless harmful in many respects. In the first place, since the common sovereign resided in Cracow (Poland) and very seldom came to Vilnius, the capital of Lithuania, Lithuanian affairs suffered greatly. This is very clearly seen when we think of the relations with Moscow.

In the second half of the XV-th century, Russia became a great State which not only annexed all the Russian territories which did not belong to the Lithuanian Grand Duchy, but even claimed those under Lithuanian suzerainty. The struggle for these principalities went on during almost all the whole of the XVI-th century and ended in a Russian victory. Although Moscow's success was weakened later on but by the treaty of 1582, which ended the long struggle, the Smolensk districts were yielded up to Russia.

Another disadvantage of the Lithuanian-Polish union was of a politically-social and cultural character.

The old Lithuanian Grand-Duchy had been an absolute monarchy, while the Poland of the XIV-th century was in fact ruled not by the sovereign but by the nobles until the XV-th — XVI-th centuries, Poland became a quasi — parliamentary State ruled by the aristocracy of the country. The Lithuanian nobles were greatly impressed by the rights and liberties of the Polish nobility and consequently felt drawn towards them. The Poles, consciously aiming at the fusion of both States, did whatever they could to lure the Lithuanians to join their cause. Thus, little by little, state institutions and political principles after the Polish fashion were established in Lithuania, too. No natural outcome of the development of the country, these elements of the Polish regime had a demoralizing and even destructive effect on Lithuania. The nobles, formerly such staunch patriots, came to care more for their own political and social rights than for state affairs. Thus, the XVI-th century, although considered an age of cultural flowering and humanistic thought, from a political point of view was a very critical time.

The Lithuanian nobles did not desire the fusion of the two countries but constantly fighting for their own rights, and with considerable success, they brought their State ever closer to Poland, thus actually paving the way for such an end. At length, the last member of the ruling dynasty, Zigmantas Augustas, not wishing the two countries to se-

parate on his death and strongly influenced by the Poles, had a number of laws passed in 1563—1566, which assimilated the Lithuanian form of government, to that of Poland, and conferred on the Lithuanian nobles all the rights which the Polish aristocracy enjoyed. Once this was done, there was no longer any formal reason why Poland and Lithuania should not become one state. The only obstacles were the stubborn attempts of the Lithuanian nobles to save the independence of their country as well their own government even though, in form, it was just like that of the Poles.

Problems of the Union.

The XVI-th century in Lithuanian history was an age of paradox. On the one hand, the Lithuanian nobles yearned for equal rights with the Poles and fought for the Polish liberties, on the other hand, they were greatly opposed to the proposed union and the complete fusion of the two countries. To leave this problem undesided was impossible, for Lithuania, worn out by the long struggle with Moscow (from 1500 to 1582), needed the support of Poland, which gave her aid only if there were a union. That is why this question was often raised and discussed, especially in the days of the last king of the Jagellonian dynasty, Zigmantas Augustas (1544—1572). It was feared that on his death there would be no candidate to the throne who would suit both sides equally well. If these fears proved true, and no common sovereign could be found, the relations between the two countries would, very probably, be severed.

Therefore the most urgent problem to be settled was that of a common ruler, but neither this nor any other important question received a satisfactory solution, the points of view of the two countries being diametrically opposed. The Lithuanians agreed to have a common ruler and even a joint parliament to decide matters concerning both countries but all the rest was to be left to their own discretion. The Poles, however, demanded complete fusion of the two states.

The Union of 1569.

After numerous unsuccessful attempts to find a solution, this problem was at last settled in a joint parliamentary session in 1569, held in Lublin for this special purpose. A decision was reached but only after long debates and only because of the critical political situation.

The Lithuanian representatives held to their point of view, repeatedly broke off discussions and even left Lublin, when their propositions were not

accepted. Then Zigmantas Augustas, urged on by the Poles, decided to proclaim the union of both countries by a special royal decree, without the consent of the Lithuanian representatives. But before doing so, Zigmantas Augustas joined some districts of the Lithuanian Grand-Duchy (Volhynia, Podolia, and others) to Poland and made the nobles of this territory take the Polish oath of allegiance.

Because of the danger of a new war with Moscow and because there was no hope of aid from anyone else as well as because of the pressure exerted by their own ruler, the Lithuanians could not risk an armed conflict with the Poles and returned to Lublin. Their position was naturally very weakened, and they could not expect to attain much. Nevertheless the act of July 1st, 1569, was not a full success for the Poles, either; it was much more in the nature of a compromise. In it the fusion of the two states into a single organism was declared but otherwise each country was assured of an entirely separate organization which would work quite independently. The act also stated that both countries were to have one commonly chosen sovereign and a common parliament but that each country should have separate army, separate law-courts and fiscal organizations, distinct laws, separate state-seals, without which no document of the particular country was legal, separate central and provincial organizations and clearly defined borders

Lithuania during the Period of the Union.

As already mentioned, the act, proclaiming the junction of Poland and Lithuania, did not really fuse the two states into one. The liberty-loving Lithuanians continually widened the breach. In fact, many measures of the Act of Union were never applied. For instance, the articles of the old Lithuanian Statute dealing with the problem of the undesirable settlement of the Poles in Lithuania, were not abolished although the Lithuanians had been told to do so, and when the third revised edition of the Statute was issued, these articles remained (1588).

Therefore the Poles were treated like all other foreigners and could neither fill a government post nor own land. No wonder that only a small number of Polish families took root in Lithuania.

Another article of the act stated that the same currency should be used in both countries, but nothing of the kind was done. The Lithuanian gold currency remained, as formerly 20% dearer than the Polish, and the Lithuanian state treasurer was so particular that he did not permit the King (until 1646) to use in Poland the funds he received from Lithuania. If he wished to spend them, he had to come to Lithuania. Besides that, the armies had not only separate leaders but were not even allowed to cross the border between the countries without the special permission of the parliament.

The relation between Lithuania and Poland were maintained through the common ruler and the com-

mon parliament. But even this parliament was not really unified, each State having affairs and concerns of its own and separate rights as well. Thus the parliament, which managed the affairs of the two separately organized countries, was in fact composed of two parts: the representatives of each country, while seeing to their own interests and their own Statute, watched the other party, in order to be sure that nothing was done that would be opposed to their interests. Even the regulation stating that no separate parliamentary sessions should be held was violated. Even in the XVIII-th century the Lithuanian parliament used to meet, special sessions were held before the common sessions in Poland and decisions regarding the political attitude of the country were made. It can rightly be said that the sessions in Poland bore the character of international conferences and that although the same kind of government machinery functioned in both countries, the rights of each government extended only over its own particular territory. Not a single official could make decisions concerning both countries. Even the king's courtiers who accompanied him to Lithuania, used to be substituted by Lithuanian nobles on passing the frontier and vice versa. This form of government of the Lithuanian-Polish Commonwealth continued until the independence of both countries came to an end. Plans to fuse the two countries completely, made during the reform period shortly before that time, were never realized.

The Union as an Element of Polonization.

The period of the Lithuanian-Polish Commonwealth was one of gradual decay. According to the Polish example, one class — the nobles — prevailed granting no political rights whatever to the other classes. Although stubbornly guarding the country's independence, the nobles, nevertheless, acted in union with the Poles on the social platform. As soon as the common ruler tried to strengthen his position, the nobles of both countries rose like one man, one class, one nation, thus tending to form one community. Since the origin of this class ideology was Polish and had developed in Poland, its etiquette was Polish too and was gradually taken over by the ruling class of XVIII-th century Lithuania. Constantly communicating with the Poles, the Lithuanian nobles became used to speaking Polish and even began to be called Poles, because they participated in the "liberties" (i. e. rights) of the Polish nobility. On the other hand, they never forgot that they were members of the Lithuanian State, the independence of which they were always ready to defend. No wonder that this dual ideology of the XVII-th and XVIII-th centuries did great harm to the national individuality of the people as such and prepared the ground for the later denationalization and separation of the nobility from the common people.

Demoralization of the Upper Class and Decay of the State.

The one-class form of government of the country produced a deteriorating effect upon the upper classes as well. Proud of their position and constantly engaged in defending their rights, and liberties, the Lithuanian as well as the Polish nobles became demoralized. Nothing mattered except their egoistic selves. The Polish King and Lithuanian Grand-Duke, although chosen by the nobles, was powerless. Even the throne became an object of speculation and fell to the wealthiest pretendent, who succeeded in bringing the greater number of influential people. The longer this went on, the more the national idea suffered. In the XVII-th century, the nobles made every effort to evade their duties to the State, while in the XVIII-th century, they began to consider it as only a convenient source of enrichment. Everyone's aim was to get the most influential post possible and to govern as many public estates as he could get hold of. This struggle for influence and profitable posts developed into a

constant fight of each noble against his brother nobles, in some cases even bearing the character of civil war. Such conditions gave the neighbouring States ample possibility of intruding into the internal affairs of both Poland and Lithuania and thus complicating their life still more. Their prestige and international position became more and more weakened, until they were finally lost. Towards the end of the XVIII-th century attempts were made to save the situation and to introduce reforms strengthening the government's position, but it was too late. The neighbouring states, pretending to protect the rights of the nobles (1772, 1793 and 1795), tore pieces from the live body of both countries and appropriated them. Each one of them (Russia, Prussia, and Austria) got a piece of Poland while almost the whole of Lithuania was annexed by Russia, only a comparatively small territory west of the river Nemunas being joined to Prussia.

The golden Bird

BY GRIMMS

THE King of the East had a beautiful garden, and in the garden grew a tree that bore golden apples. These apples were always counted, but about the time when they began to grow ripe it was found that every night one of them was gone. The king was told this, and he ordered a watch to be kept under the tree all night.

The king set the eldest of his three sons to watch but about twelve o'clock he fell asleep, and in the morning another of the apples was missing.

Then the second son was set to watch, and at midnight he too fell asleep, and in the morning another apple was gone.

Then the third son offered to keep watch: but the king at first would not let him, for fear some harm should come to him. However, at last he yielded, and the young man laid himself under the tree to watch. As the clock struck twelve he heard a rustling noise in the air, and a bird came flying and sat upon the tree. This bird's feathers were all of pure gold, and as it was pecking at one of the apples with its beak the king's son jumped up and shot at it. The shot, however, did the bird not harm, it only dropped a golden feather from its tail, and flew away. The golden feather was then brought to the king in the morning, and all his council were called together. Every one agreed that it was the most beautiful thing that had ever been seen, and that it was worth more than all the wealth of the kingdom but the king said: "One feather is of no use to me, I must and will have the whole bird".

Then the eldest son set out to find this golden bird, and thought to find it very easily; and when he had gone but a little way he came to a wood, and by the side of the wood he saw a fox sitting.

The lad was fond of a little sport, so he took his gun and made ready to shoot at it. Then the fox cried out: "Softly, softly! do not shoot me, I can give you good counsel. I know what your business is, and you want to find the golden bird. You will reach a village in the evening, and when you get there you will see two inns, built one on each side of the street. The righthand one is very pleasant and beautiful to look at, but go not in there. Rest for the night in the other, though it may seem to you very poor and mean." "What can such a stupid beast as this know about the matter?" thought the silly lad to himself. So he shot at the fox, but he missed it, and it only laughed at him, set up its tail above its back, and ran into the wood.

The young man went his way, and in the evening came to the village where the two inns were. In the right-hand one people were singing and dancing and feasting; but the other looked very dirty and poor. "I should be a fool indeed," said he, if I went to that shabby house, and left this charming place." So he went into the smart house, and ate and drank at his ease; and there he stayed, and forgot the bird and his father and his country too.

Time passed on, and as the eldest son did not come back, and no tidings were heard from him, the second son set out in search of the golden bird. He met with the fox sitting by the roadside, who gave him the same good advice as he had given his brother: but when he came to the two inns his eldest brother was standing at the window where the merry-making was, and called to him to come in; and he could not withstand the temptation, but went in, joined the merry-making, and lived only for pleasure.

Time passed on again, and the youngest son too wished to set out into the wide world, to seek for the golden bird; but his father would not listen to him, "for," said the king, "it is of no use. He is no more likely to find the golden bird than his bro-

thers were. And if he should meet with an accident he has no sense to help himself." However, at last it was agreed he should go; for, to tell the truth, he would not rest at home. As he came to the wood he met the fox, who begged for his life, and gave him the same good counsel that he had given the other brothers. But he spoke kindly to the fox, saying: "Have no fear, little fox, I shall not harm you." Then the fox said: "Sit upon my tail, and you will travel faster." So he sat down, and the fox began to run, and away they went over stock and stone so quickly that their hair whistled in the wind.

When they came to the village the young man got down and took the fox's advice; without looking about him he went straight to the shabby inn and rested there all night at his ease. In the morning came the fox again, and met him as he was beginning his journey, and said: "Go straight forward until you come to a castle, before which lie a whole troop of soldiers fast asleep and snoring; take no notice of them, but go into the castle, and pass on and on till you come to a room where the golden bird sits in a wooden cage: close by it stands a beautiful golden cage; but do not try to take the bird out of the shabby cage and put it into the handsome one, otherwise you will be sorry for it." Then the fox stretched out his brush again, and the young man set himself down, and away they went over stock and stone till their hair whistled in the wind.

Before the castle gate all was as the fox had said: so the lad went in, and found the chamber, where the golden bird hung in a wooden cage. Below stood the golden cage; and the three golden apples that had been lost were lying about the room. Then he thought to himself: "It would be ridiculous to bring away such a fine bird in this shabby cage"; so he opened the door and took hold of the bird, and put it into the golden cage. But it set up at once such a piercing scream that all the soldiers awoke; and they took him prisoner, and carried him off to prison.

The next morning the court sat to judge him; and as he confessed all, it doomed him to die unless he should bring the king the golden horse that could run as swiftly as the wind. If he did this he was to have the golden bird given him as a reward.

So he set out once more on his journey, sighing, and in great despair; when, on a sudden, he met his good friend the fox sitting in the road. "Now you see," said the fox, "what has happened from your not listening to my advice. I will still, however, tell you how you may find the golden horse if you will but do as I bid you. you must go straight on till you come to the castle, where the horse stands in his stall. By his side will lie the groom fast asleep and snoring. Take away the horse softly, but be sure to let the old leathern saddle be upon him, and do not put on the golden one that is close by." Then the young man sat down

on the fox's tail, and away they went over stock and stone till their hair whistled in the wind.

All went right, and the groom lay snoring, with his hand upon the golden saddle. But when the lad looked at the horse he thought it would be an insult to such a fine beast not to put the good saddle on him.

But no sooner had the golden saddle touched his back than the horse began to neigh so loud that all the grooms ran in and took him prisoner; and in the morning he was brought before the king's court to be judged, and was at once doomed to die. But the king promised that if he could bring thither the beautiful princess from the golden castle he should live and have the horse given him for his own.

Then he went his way again very sorrowful; but the old fox once more met him on the road, and said: "I ought to leave you to your fate. Yet I will once more give you counsel. Go straight on, and in the evening you will come to a castle. Every night when all is quiet the princess goes to the bath: go up to her as she passes and give her a kiss, and she will let you lead her away; but take care you do not let her go and take leave of her father and mother, or you will be sorry for it." Then the fox stretched out his tail, and away they went over stock and stone till their hair whistled again.

As they came to the golden castle all was as the fox had said; and at twelve o'clock the young man met the princess going to the bath, and gave her a kiss; and she agreed to run away with him, but begged with many tears that he should let her take leave of her father. At first he said "No", but she wept still more and more, and fell at his feet, till at last he yielded; but the moment she came to her father's bed the guards awoke, and he was taken prisoner again.

So he was brought at once before the king, who lived in that castle. And the king said: "Your life is forfeit unless in eight days you dig away the hill that stops the view from my window."

The king's son shovelled and dug without respite, and when he had worked for seven days, and had done very little, he grew sad to see that all his work was in vain, and gave up hope. But the fox came and said: "Lie down and go to sleep! I will work for you." In the morning he awoke, and the hill was gone; so he went merrily to the king, and told him that now it was gone he must give him the princess.

The king was obliged to keep his word, and away went the young man and the princess. But the fox came again and said to him: "You have done well. But the golden horse goes with the princess." "Ah!" said the young man, "that would be a great thing; but how can it be?"

(To be continued)

mažiesiems

Redaguoja Teta Rūta

Lapes pasaka

VINCAS PIETARIS

AVINĖLĪ UŽMUŠEI!

Pakentė dar dieną badaudami draugai, o po dienos ryžosi keliauti visai į kitą girios kraštą, kur dar apie juodu menkai svietas težinojo. Vienas varsnas avinu jojo vilkas, antras — lapė.

— Kūmute, kad tu žinotum, kaip man badas dantis pagalando, tai net dyvai. Vienu krimstelėjimu nulaužčiau avinui sprandą, — kalbėjo vilkas, godžiai šnairuodamas į riebę aviną. — Ir jau eščiau, tai eščiau! Vargiai bau ir ragai liktų!

— Suės visą! — rūpinosi sau nusigandusi lapė. — Nepaliks man bjaurybė nė kąsnelio.

— Ar žinai ką? — atsiliepė ji garsiai į vilką. — Man rodos, kad geriau būtų palūkėjus truputį ir nepjovus dar. Avinas dar liesas, ties šieno kūgiu jisai atsiganytų. O mudu sykį ir kitą nors be vargo žygį atliktume, pajodinėtume avinui.

— O kiek to jojimo, kūma? — atkirto vilkas. — Pusę joji, pusę pėsčias eini.

— O kas tuo kaltas, kūmai? Pasidaryki rogutes, ir važinėsimė, kaip bajorai. Ot, ir dabar bėki namo, pasiimki kirvį, tai pasidarysimė rogutes, ir pamatysi, kaip smagiai nučiuošiame į kaimą.

Vilkas, visą amžių pėsčias vaikštinėjęs, užsimanė pabandyti nors sykį, ar smagu važinėti, ir pasi-leido namo kirvio.

Kai tik vilkas išnyko iš akių, tai lapė tuojau — drykt nuo avino žemyn ir — už gerklės jį. Papjovus praplėšė avino pilvą ir išėdė visus vidurius. Paliko tiktai odą ir kaulus. Išėdus avino vidurius, prikimšo samanų ir smulkių šakučių, o kad nepavirstų, parėmė šakomis. Taip padarius atsigulė šalia, kaip niekadėja, ir ėmė lažytis, kad vilkas nieko nepastebėtų.

Po valandėlės atbėgo iš namų vilkas su kirviu ir stvėrėsi rogių daryti.

— Tau, kūma, pakinkyti dabar! — paragino vilkas lapė, kada jau rogės buvo padarytos. — Aš savo amžiuje niekad nemačiau, kaip kinko.

Lapė to ir laukė. Privežusi rogutes artyn avino, ji ėmė kinkyti atsargiai, kad neparverstų, ir pakinkė. Pakinkiusi ji padavė vilkui į ranką vadžias, į antrą įkišo gerą vėzdą ir liepė važiuoti.

— Škiur! škiur! — suriko vilkas, mosuodamas

vėzdu, kada abudu susėdo į rogutes.

Avinas nė krust.

— Škiur! škiur! — kartojo vilkas, dar smarkiau mostelėjęs vėzdu, o tas — nė iš vietos.

— Škiur! škiur! šunskumpi! — suriko pykdamas vilkas ir kaip kirs vėzdu avinui per šoną, tas tik verkiošt ir parvirto.

— Avinėlių užmušei! — suriko lapė. — Vai tu, Dievuli, kuo mes dabar važiuosime! — gailavo ta, akis kumščiomis trindama, kad išspaustų nors porą ašarų.

— Na, kas daryti dabar, kūma? Ak, aš jo visai nenorėjau užmušti! — teisinosi vilkas. — Aš tiktai norėjau jį pavaryti...

— Matai! Užmušei! — prikaišiojo toji. Aš tariau, aš tikėjau si nors truputį duosianti kojoms pasilsėti...

— Ką jau dabar, kūma, padarysi! Štai, užuot aimanavę ir bareši, verčiau užkąskime.

— Ar tai tu manai, kad tokioj nelaimėj man kąsnis tilps burnoje? Dabar man ne valgis rūpi tokiam gailestyje.

Vilkas ryžosi nors vienas papietauti avino. Tačiau nemaža nusistebėjo pamatęs, jog avinas tik vienos odos ir kaulų.

— Kas tai būtų? — paklausė jisai lapė.

— Ugi, ar aš tau nesakiau, kad dar jisai liesas, — atrėmė lapė.

— O kodėl pilve samanos?

— Šienas, kuriuo aviną šėrėm, buvo samanotas. Šienas ėjo avinui, kaip matai, į sveikatą, o samanos taip sau liko.

— Gal būt! — pagalvojo vilkas ir ėmė toliau graužti avino kaulelius.

LAPĖS BAUSMĖ PLIUŠKĖMS ŠARKOMS

— Ka-ka-ka! — kvatojo šarka, išgirdusi vilko šneką su lape.

— Ka-ka-ka! — kvatojo šokinėdama nuo vienos šakos ant kitos ir taikindamasi nustverti ir sau nors kąsnelį.

Lapei kvoštelėjo į galvą, kad šarka galėjo matyti jos klastą ir dabar gal rengėsi išpasakoti viską vilkui.

— Na, palauk, aš tau!... — suriko lapė šarkai neva piktai ir neva šoko prie jos, kad pagriebtų. O iš tikrųjų lapė, sugriebusi odos skutelį, pašokėjusi numetė šarkai, kad toji tiktai tylėtų.

Šarka, sustvėrusi numestą skutelį, nusijuokė dar labiau ir nulėkė toliau į girią. O lapė likusi sėdėjo ir galvojo: "Išduos ji mane vilkui!" ir todėl nuspėrendė šarką nudaigoti.

Vilkas tuo tarpu baigė avino palaikus.

— Sunku, kūmute! — kalbėjo jisai į lapė. — Oi sunku! Rodos, liesas buvo, rodos, ne kas, o prisirinko: čia kaulelis, ten mėsos galelis... Ką tik paeinu.

Stambiai sukramtyti avino kaulai dūrė vilkui vėdarą ir šen ir ten. Ir vilkas ėjo dejuodamas namo. Sugrįžusi šarka, lesinėdama avino kraują ir vilnų likučius, kalbėjosi su drauge.

— Jeigu vilkui sunku, tai lapei reiks stipti!

— Ir gerai, ir gerai! — pritarė draugė.

Lapė, paėjusi truputį, sukniubo ir ėmė kojomis spardytis ir uodega vikšėti, tartum gaišdama.

— Ka-ka-ka! — kvatojo viena iš šarkų. — Jau ta stimpa. Galąskime snapus!

— Kvaila tu! — atvertė antroji. — Jeigu lapė baidu nepastipo, tai priėdus nestips!

— Tiesa, — pamanė lapė, klausydama šarkų šnėkos. — Aš dabar apsimesiu, kad tik apsirgau, o stipti imsiu po kelių dienų. Dabar nesiduos prigauamos: gudrios bjaurybės!

Lapė pagulėjusi truputį, neva siūbuodama nuo kančios, neva suklypdama nuo negalėjimo, nusivilko į savo olą. Šarkos ją lydėjo visą kelią ir lydėdamos ginčijosi. Viena sakė:

— Neišturės! neišturės! pastips!

Kita ginčijo:

— Priėdus nestips! Taip nebūva, kad lapė soti pastiptų!

— Persiėdė! Pamatysi, pastips! — nenusileido ta.

Sukniubdama, svyrudama priėjo, prirėpliojo lapė iki savo olos ir įlindo.

Abi šarkos pagalando snapus, patupėjo ant šakų netoli lapės olos ir nulėkė. Mintyse abidvi nusprendė po kelių dienų vėl čionai atsilankyti, ar iš tikrųjų nenustipo lapė.

Po kelių dienų dvi šarkos, atlėkę apypiete, rado

lapę, begulinčią išdriką, netoli olos.

— Ka-ka-ka! — juokėsi viena, žiūrėdama į lapę. Jau ta ir pastipo!

— Ar tik neapsimeta bjaurybė? — prikišo antroji.

— Ne! Uodega, kaip sponas, ir kojos, kaip stipinai. Sustingusi visa.

— O akys? — paklausė antroji.

— Akys nežiūri — užmerktos.

— Na, jeigu akys nežiūri ir uodega neviksi, tai gal ir pastipo.

Taip nusprendus ir antroji šarka nusileido nuo šakos ant žemės ir šonu šokuodama selino prie lapės, vis nepasitikėdama, ar toji negyva. Tačiau lapė gulėjo visa pastirusi. Šarka priselinus — kap jai į uodegą ir atšoko atgal. Lapė nė nekrust.

— Pastipus! Pastipus! — gundė antra šarka ir pati nusileido nuo šakos žemėn prie lapės. Pirmoji šarka vėl kapt lapei į stimbirį ir žiūri, kas bus. Uodega kaip styrėjo, taip ir styri.

— Ka-ka-ka! Nustipo! — sukvalojo abidvi šarkos puldamos dabar kapoti lapei akis. Lapė — čiupt vieną šarką į nasrus, antrą į nagus ir nusuko abiem sprandus. Nespėjo šarkos nė "gelbėkite" surikti.

— Na, dabar liežuvių daugiau nevadžiosite! — praniurnėjo gudruolė, triuškindama paukštes.

(Bus daugiau)

Organizuojamas Lituanistikos Institutas

(Organizacinės komisijos informacijos)

Tautos gyvybei išlaikyti ir jos egzistencijai pagrįsti svarbus ne tik jos gyventojų skaičius, jų ekonominiai turtai, bet didelė dalimi ir jos kultūra. Tokiame išsilaikymo vyksme mažoms tautoms kultūrinės vertybės, kultūrinis lygis dažnai turi didžiausią reikšmę.

Bet ir pačioje tautos kultūros kūryboje ypatingai svarbus būdingosios, individualinės tautos kultūros puoselėjimas, o šioje srityje, šios kultūros vertybių bei duomenų tyrinėjimas. Šalia savo pačios kultūros lygio kėlimo, tuo būdu tauta įneša savo dalį ir į bendrąją žmonijos kultūros lobyną.

Šiam tikslui reikalinga tam tikra specialinė mokslinė institucija būdingai tautos kultūrai tirti bei jos problemoms nagrinėti. Tokia iš rimtai savarankiškam mokslui darbui pasiruošusių mokslininkų specialistų sudaryta institucija bent kultūrinio darbo srityje pastato tautą lygiomis su kitomis senų kultūrinių tradicijų tautomis ir tuo būdu įgalina tą tautą įsigyti atitinkamą respektą tarptautinėje plotmėje bei atitinkamą svorį tautų pažangoje ir jų varžytinė-

se.

Šios institucijos reikšmė šiuo metu mums dar padidėja. Laisvajame Vakarų pasaulyje atsiderusiems lietuviams tenka pareiga tęsti ir išsaugoti objektyvaus lituanistikos mokslo tradicijas, kurios turi didelę reikšmę ir mūsų tautos likiminėje kovoje.

Tokios mokslinės institucijos steigimo mintys Vakaruose, specialiai Jungtinėse Amerikos Valstybėse, jau nuo seniau brendę vieno kito mūsų mokslininko ir visuomenininko galvoje.

Visa tai turėdama prieš akis, Lietuvių Profesorių Draugijos Amerikoje Valdyba pasiūlė metiniam narių suvažiavimui, įvykusiam 1951 m. vasario 17 d. Ciceroje, Illinois, steigti Lituanistikos Institutą Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Suvažiavimas, klausimą išdiskutavęs, visais balsais tam pasiūlymui pritarė ir LPDA Valdybai pavedė toį institutą neatsidėliojant įkurti.

Po to netrukus Valdyba iš savo tarpo paskyrė komisiją (Dr. P. Joniką, Dr. D. Krivicką, Dr. V. Vilimą) Lituanistikos Institutui

organizuoti. Komisijos svarbiausias uždavinys — paruošti instituto statutą ir apsvarstyti būdus instituto lėšoms kelti, kurios, be abejo, yra viena iš svarbiausių instituto gyvavimo sąlygų.

Šiuo metu jau paruošti Lituanistikos Instituto mokslinės sąrangos statuto apmatai. Prieš galutiniai statutą formuluojant, kreipiamasi pirmiausia į mokslininkus lituanistus, kviečiant juos pareikšti čia įvairiais klausimais savo nuomonę bei pasiūlymus.

Pagal tuos apmatius, Lituanistikos Institutas būtų mokslinė institucija, kurios apimtis, taikantis prie laiko ir aplinkybių, būtų kiek platesnė negu paprastai. Instituto tikslas — tirti lietuvių kalbą, lietuvių literatūrą, lietuvių tautotyra, Lietuvos proistorę, Lietuvos istoriją ir Lietuvos geografiją, gal net įtraukiant ir kitus glaudžiai su šių sričių lietuvių kultūra susijusius dalykus; taip pat institutui rūpėtų rinkti, tvarkyti ir skelbti šių sričių medžiagą bei šaltinius ir skelbti tų dalykų studijas, prireikus net ir jų populiarizacijas. Suprantama, kad svarbus institu-

TEISES PATAREJAS

(Atsakinėja Liet. Teis. Draugija)
J. Smetonai, Marida Yallock, Borecan, Vic.

1). Prieš išvažiuojant į Australiją man buvo dokumentai emigruoti į Ameriką. Jie buvo pakeliui. Ar aš galiu dabar ir kaip išvažiuoti į Ameriką? Ar turi kokios vertės seniau paruošti dokumentai?

— Išvažiuoti gali sąskaiton tos kvotos, kurią Amerikos valdžia papildomai (prie imigracijos įstatymo) priėmė.

Kur tuo reikalu kreiptis? Kas apmoka kelionės išlaidas? Ar gali padėti tuo reikalu kokia organizacija?

— Reikia kreiptis į Amerikos Konsulatą Sydnėje ar Melbourne su prašymu ir tam tikra ankieta, gaunama iš Konsulato (Application for registration on waiting list of intending immigrants).

Kelionės išlaidas (kiek šiuo tarpu žinoma) apmoka patys emigrantai. Organizacijos (arba ir atskiri asmenys) gali daug padėti kelionės reikalui: jos turi tą pačią reikšmę kaip buvo važiuoti iš Europos. Savo anketoje Tamsta pažymėk, kad savo laiką buvai registruotas važiuoti į Ameriką ir net dokumentai paruošti.

2). Esu ūkininkas, turiu pažymėjimą. Ar aš galiu čia, Australijoje, gauti iš valdžios žemės ar ūkį?

to dėmesys būtų skiriamas Amerikos lietuvių kultūros dirvonams

Lituanistikos Instituto darbu pasirošusių specialistų bei pagalbininkų netrūksta. Ir minimumas šaltinių bei mokslo priemonių dabartiniu metu yra arba gali būti prieinami. Bereikia moralinės ir ypač materialinės mūsų visuomenės paramos. Bet šitokiam didingam ir reikšmingam užsimojimui, kaip pirmą kartą lietuvių tautos istorijoje kuriamai autoritetingai mokslinei įstaigai — Lituanistikos Institutui — steigiamam už Lietuvos ribų esančių lietuvių, atrodo, paramos nėra vienas sąmoningas lietuvis ar patriotinė organizacija negalėtų atsakyti.

P. S. Kitus laikraščius prašome persispausdinti.

— Australijos valdžia, kiek žinoma, emigrantams neduoda žemės, neduoda ir ūkių. Tamsta gali juos nuomoti. Skelbimais laikraščiuose jų ieškoma.

3). Ar galima gauti trečią savaitę neapmokamų atostogų, kurią aš norėčiau išnaudoti gruodžio mėnesį, kada vyksiu į kitą darbovietę?

Ar galiu gauti papigintą geležinkelio bilietą visai šeimai vykstant atostogų?

— Klausimas neaiškus. Tamsta visuomet turi teisę išeiti iš darbovietės, pareiškęs apie tai viena savaitę anksčiau. Kas dėl apmokamų atostogų, tai už vieno mėnesio darbą apmoka 6 atostogų valandas. Vienus metus išdirbus išeina 2 savaitės apmokamų atostogų. Be to dar apmoka 2 Kalėdų-dienas ir 1 N. Metų dieną.

Papigintų geležinkelio bilietų Australijos valdžia neverta, išimtis geležinkelio tarnautojai. Ir Tamsta negalėsi papiginti važiuoti atostogų.

4). Turiu Lietuvos antinacinės rezistencijos bei politinių kalinių liudymą. Ar jis čia turi vertės, ar duoda kokių privilegijų?

— Tamstos liudymas neduoda jokių privilegijų, bet turi vertę: keliaujant į Ameriką jis gali tam tikroms istaigoms padėti išaiškinti, kaip buvo žiūrėta į vokiečių nacistus.

M. Davalgai, Malcolm St. N. Geelong, Vic.

1). Ar būtina priklausyti unijai?

— Nebūtina. Unija yra laisva darbininkų organizacija, į kurią darbininkai įstoja pagal savo norą ir pažiūrą. Taip yra demokratinėse valstybėse, gi totalitarinėse darbininkai privalo stoti į jų sąjungas.

2). Ar jos, t. y. unijos, gali būti srovinės bei partinės organizacijos?

— Formaliai imant, ne. Bendrai kalbant, unijoms rūpi darbo žmonių ekonominiai reikalai, o ne ta ar kita valdžios politika. Šiam reikalui yra politinės partijos.

Tikrumoje kitaip yra. Komunistai, pav., stodami į uniją turi tikslo paversti ją politine priemone.

3). Kokie pagrindiniai unijų reikalai?

— Tie, patys, kokie Europos darbininkų profesinių sąjungų reikalai: jų ekonominė būtis, švietimas ir sveikata. Darbininkai mano, kad tik būdami organizuoti, priklausydami unijoms, jie galės išsikovoti geresnes darbo sąlygas, taip reikalingas jų sveikatai ir kultūrai.

4). Kiek unijos pajėgios tarp darbininkų ir darbdavių ginčo atveju?

— Šitas ne tiek teisės klausimas, kiek fakto, jėgos klausimas. Pavyzdžiui, didelės Amerikos darbininkų unijos — angliakasiai — pernai po 9 mėnesių streiko (dalyvavo streike 380.000 darbininkų) laimėjo jį (nors nepilnai): darbininkams buvo pridėta po 70 centų dienai ir po 10 centų nuo tonos į pensijų fondą. Be to, padaryta nauja sutartis tarp darbdavių ir darbininkų. Visų darbininkų vardu veikė unija.

5). Kokią naudą jos, t. y. unijos duoda kraštui ir darbininkui? Gal jos tereikalingos streikams ir neramumams, kurie dažnai keliami politiniais sumetimais?

— Kokią naudą jos duoda darbininkams? — Imkime vokiečių sąjungas. Jei vokiečių darbininkas (prieš karą) turėjo geras darbo sąlygas, gana aukštą atlyginimą (už darbą), neblogą butą, gerą socialinę apsaugą, kultūros lygį ir kitus gyvenimo reikalus, tai iš didelės dalies dėl profesinių sąjungų veiklos.

— Kokią naudą jos duoda kraštui? — Imkim tą pačią Vokietiją, jos ekonominę padėtį 1918 m. lapkričio revoliucijos metu. Kai kraštui grėsė suirutė, darbininkų profesinės sąjungos, dalyvaujant darbdavių sąjungoms, ėmėsi tvarkyti karo sugriautą kraštą, dėdamos pagrindan visuose socialiniuose klausimuose ūkinės savivaldybės dėsnius.

— Ar jos, t. y. unijos, tereikalingos streikams ir neramumams? — Ne. Kam jos reikalingos, jau matėme anksčiau. Jas, kaip didesnes organizacijas, naudoja komunistai savo politikos tikslams. Ir dažnai esti streikų, neramumų ten, kur darbininkai nėra supratę komunistų, kur jie turi įtakos.

DEPORTACIJOS VILNIAUS SRITYJE

Lenkų spauda skelbia, kad atgabentieji iš Vilniaus praneša apie prasidėjusius naujus iš Vilniaus ir jo apylinkių gyventojų išvežimus. Išvežimai vyksta ryšium su rengiama Vilniuje kariška baze. Š. m. kovo ir balandžio mėnesiais išvežti keliolikos kaimų pietvakariuose nuo Vilniaus visi gyventojai. Įrengtos kariškos stovyklos, o miškai paversti amunicijos sandėliais. Vilniaus gyventojai yra išvežimų baimėje. Plačioje apylinkėje įvestas karo stovis. Vaikščioti vakarais ar išvykti už miesto reikia leidimo.

NAUJOJI VYTIES SPORTO KLUBO VADOVYBĖ

Liepos 15 d. įvykęs susirinkimas išrinko naują Vyties Sporto Klubą (Adelaide) vadovybę. Valdymo išrinkti: pirm. K. Jurgaitis, vice-pirm. E. Dubrauskas, sekret. E. Taparauskas, reikalų vedėjas K. Jačiunskas ir sporto vadovas J. Jaunutis. Rev. Kom. išrinkti: J. Kalvaitis, K. Taparauskas ir S. Urnevičius.

Susirinkimo metu aptarti ir kiti sporto reikalai. (a)

ĮSISTEIGĖ PIETŲ AUSTRALIJOS PLIAS SKYRIUS

Š. m. liepos 15 d. buvo sušauktas gyvenančių Adelaidėje inžinierių ir architektų steigiamasis susirinkimas.

Susirinkusieji išdiskutavę esamą sąlygą nutarė įsteigti PLIA S-gos Adelaidės skyrių. Į valdybą išrinko Kostą Tymuką, pirm., ir A. Pacevičių ir J. Riaubą.

PLIAS Adelaidės skyriaus valdyba prašo visus collegas gyvenančius Pietų Australijoje pranešti savo adresus, kad galima būtų palaikyti ryšį ir informuo-

ti.

Registruojamos ir visą korespondenciją prašome siųsti sekančiu adresu: A. Pacevičius, 271 Melbourne St., North Adelaide, S. A.

Laukiame įsisteigiant Sydnėje ir Melbourne PLIAS skyrių, kuriuos prašome susirišti su Adelaidės skyriumi. JuRa

GRĖSMĖ PASAULIO TAIKAI

Prez. Trumanas kaltina Rusiją, kad ji, vesdama Korėjoje neva taikos derybas, tuo pačiu laiku ruošiasi įtraukti visas tautas į naują karą.

"Rusijos valdovai organizuoja savo viduje ir satelitiniuose kraštuose tokias armijas, kurios kiekvienu metu gali įvykdyti naują agresiją."

Jokių taikos norų iš Rusijos nematyti.

"Mes negalime nesirūpinti mūsų saugumu, visai nepriklausomai nuo to, kaip baigsis taikos pasitarimai Korėjoje, nes komunizmo agresijos grėsmė kabo virš viso likusiojo pasaulio.

Pažymėjęs, kad JAV-bės neatsisakys savo taikingų siekimų, Prez. Trumanas pareiškė, jog taikos derybų pasisekimas priklausys nuo Rusijos geros valios, ar tikrai ji atsisakanti nuo agresijos planų.

"Bet visai nepriklausomai nuo pasitarimų išdavų Korėjoje, mes neturime klaidingai įsivaizduoti, kad Sovietų valdovai atsisakė nuo pasaulio užkariavimo planų.

Jie kalba apie taiką, bet ruošiasi karui.

Neginčytina tiesa, kad satelitiniuose kraštuose kariški pasirengimai pasiekė karo meto lygį. Kelių pastarųjų metų bėgyje Sovietai visiškai reorganizavo satelitinių kraštų armijas, jas padidino ir apginklavo moderniais ginklais.

Tas pat reiškinyis ir kituose kraštuose. Kinijos ir Š. Korėjos armijos ginkluojamos Sovietų ginklais, aprūpinamos moderniais lėktuvais.

Vien tik Rusija turi 4 mil. armiją Europoje ir Azijoje.

Didelės Sovietų žemyno, jūrų ir oro jėgų koncentracijos vykdomos pagal Mandžūrijos sieną — grėsmė Japonijai ir Aliaskai.

Kaip jūsų prezidentas aš tvirtinu, kad pavojai kituose pasaulio kraštuose yra dar didesni, negu Korėjoje.

Kiekvieną dieną aš gaunu pranešimus apie Sovietų kariškus pasirengimus visame pasaulyje. Jeigu kas nors iš jūsų matytų tuos pranešimus, jis tuoj pat atsisakytų minties, kad grėsmė pasauliui jau praėjusi.

Jūs taip pat būtute susirūpinę, kaip ir aš, greičiau paruošti mūsų armiją, ją apginkluoti, o taip pat pagelbėti ir mūsų sąjungininkams

Dėl to niekas neabejokite: mes negalime atsisakyti rūpintis savo saugumu."

(Prez. Trumanas kalbėjo Detroito miesto 250-ties metų sukakties proga).

ĮSPĖJA DĖL RUSIJOS KARIŠKŲ PASIRENGIMŲ.

Britų karo ministeris Mr. Shinwell pareiškė, kad Rusija su savo satelitiniais kraštais turinti paruošusi daugiau negu 5.670.000 kariuomenės.

"Mes esame pasiekę kritišką punktą ir šiuo metu negali būti nė kalbos apie mūsų ginklavimosi sulėtinimą ar pasukimą atgal."

Ministeris toliau nurodė šias savybių apsiginklavimo detales:

Žmonių skaičius Sovietų armijoje, laivyne, aviacijoje ir saugume siekia 4.600.000. Rytų Vokietijoje ir satelitiniuose kraštuose yra dar 1.070.000.

Žemyno armijoje yra 3.200.000 žmonių, kurie organizuoti į 175 divizijas.

Kitas 40 divizijų sudaro oro gynybos ir artilerijos pajėgos.

22 divizijos esančios Rytų Vokietijoje, iš kurių 18 apginkluotos pagal karo meto lygį ir turi 5.000 tankų.

Sovietų oro jėgas sudaro 800.000 personalo ir daugiau negu 19.000 lėktuvų.

Didelis ir vis dar didinamas skaičius yra bombonešiai ir naikintojai. Vakarų perimetre Rusija turinti 350 aerodromų, kuriuose gali tilpti tarp 14.000 ir 17.000 lėktuvų.

Satelitiniai kraštai turi apie 5000 aviacijos personalo ir apie 1100 lėktuvų.

Sovietų jūrų laivyne yra 600000

personalo, gi satelitiniai kraštai turi 20.000. Rusija turinti galingą ir modernią jūrų laivyną, įskaitant 300 povandeninių laivų.

Nuo pat II-ojo pasaulinio karo pabaigos Rusija pagaminanti apie 5.000 auto mašinų per metus. Lėktuvų gamyba siekianti 10.000 lėktuvų per metus.

Rusija taip pat pagaminanti 27,6 mil. tonų pieno, 37,8 mil. tonų naftos produktų, 264 mil. tonų anglies ir 90.000 mil. kilovatų elektros jėgos.

Mr. Shinwell toliau pažymėjo, kad Vakarų sąjungininkai, tieša, visose gamybos srityse pralenkia Rusiją, bet kol kas Vakarų sąjungininkai dar toli atsilikę nuo Rusijos pasirengimų karui.

Britanijos ir Prancūzijos kariuomenė artėja prie 1 milijono, gi JA V-bės jau pasiekusios 3,5 milijono.

Tankų ir lėktuvų gamyboje Vakarai naudojami paskutiniaisiais modeliais ir netrukus pralenksią Rusiją.

Siaurės Atlanto kraštai, be to, per metus pagamina 811 mil. tonų anglies, 125 mil. tonų pieno ir 275 mil. tonų naftos produktų.

NESISEKA DERYBOS KORĖJOJE

Derybos dėl paliaubų Korėjoje pateko į kritišką padėtį. Nesutariama dėl neutralios zonos. Komunistai reikalauja, kad neutrali zona būtų buvusiąja Pietų ir Šiaurės Korėjos siena — 38-tąja paralele. Gi JT delegacija su tuo nesutinka ir sako, kad tokia zona turėtų būti dabartinė fronto linija. Mat, JT kariuomenė rytiniame fronto ruože yra įėjusi apie 40-50 km į Šiaurės Korėjos teritoriją, užėmusi geras pozicijas ir nemano atgal trauktis. Vakariniame fronto ruože neutrali zona būtų kaip tik 38-tąja paralele, o rytuose — 40-50 km Š. Korėjos teritorijoje. Komunistai kategoriškai su tuo nesutinka ir jeigu jie nenusileis, tai ir derybos gali visai nutrūkti.

Iš visko atrodo, kad jau praėjo tas laikas, kada Vakarai lankstėsi komunistams.

Karo veiksmai derybų metu visai nežymūs, daugiausia ribojasi aviacijos bombardavimais bei vietinės reikšmės puolimais.

PADETIS PERSIJOJE NEGERĖJA

Prez. Trumano specialiam pasiuntiniui Mr. Harimannui kol kas nepavyko suderinti persų ir anglų interesus ginč dėl naftos. Mr. Harimannas lankėsi Londone ir, atrodo, nuvežė naujus persų pasiūlymus. Numatoma, kad anglų delegacija vėl vyks į Persiją tartis.

Tuo tarpu gi amerikiečiai periminėja naftos šaltinių eksploataciją visuose Artimuosiuose Rytuose. Turbūt, ir Persijos nafta netrukus pradės tekėti į amerikoniškus tanklaivius.

Didžiausios naftos rafinerijos Abadane jau sustojo veikusios, nes britų tanklaiviai atsisako pasirašyti orderius, kad nafta pirktą iš Tautinės Persų Naftos Bendrovės.

DĖKOJA

PLB Vokietijos Krašto Valdyba, paskelbusi savo š. m. liepos 20 d. Biuletenyje Nr. 4 gautų aukų lietuvių vargo mokykloms išlaikyti apyskaitą, "mokslus einančios jaunuomenės vardu reiškia labai didelę padėką garbingiesiems aukų rinkėjams ir dosniesiems aukotojams."

Pažymėtina, kad Vokietijos Krašto Valdyba visas gautas mokykloms išlaikyti aukas, o taipgi ir visas išlaidas skelbia savo Biuletenyje visų žiniai, kad aukotojams nekiltų jokių abejonių dėl jų aukų sunaudojimo tikslumo.

Mūsų malonius skaitytojus prašome ir toliau šio garbingo ir reikalingo tautai reikalo neapleisti — kiekviena proga atsiųsti, pagal savo išgales, paramos vienintelei tikrai lietuviškai gimnazijai pasaulyje, o taip pat ir kitoms vargo mokykloms Vokietijoje.

Šia proga noris pasidžiaugti, kad Australijos lietuviai čia nėra paskutiniai.

DĖMESIO PERTIŠKIAI!

Š. m. rugpjūčio mėn. 25 d., Monash House patalpose (kampus Hay ir King gatvių) įvyks

ŠOKIŲ VAKARAS į kurį kviečiame visus gausingai atsilankyti. Pradžia 19 val.

Sporto Klubas

— Šiuo metu Vak. Vokietijoje be Vasario 16 gimnazijos veikia dar 4 normalios lietuvių pradžios mokyklos (2 iš jų išlaikomos benдруomenės) ir 6 vargo mokyklos (lituanistikos kursai arba popiečio mokyklėlės). Viso lig šiol PLB Vokietijos Krašto Valdyba per metus toms mokykloms išlaikyti išleido 5.454,40 DM.

— Užs. Reik. Tarnybos Valdymo prof. J. Brazaitis keletą dienų išvyko Paryžiuon, kur, be kita ko, dalyvaus Vid. ir Rytų Europos sekcijos posėdžiuose.

Mūsų malonius skaitytojus, kurie dar neatsiteisė už AL II psm. prašome paskubėti tai atlikti, nes atskirų pranešimų rašinėjimas reikalauja daug darbo ir išlaidų.

AL Administracija

ATSISVEIKINIMAS SU TAUTINIŲ ŠOKIŲ GRUPĖS ŠOKĖJAIS!

Pasitraukdamas ilgesniam laikui iš Taut. Šokių šokėjų cilių, noriu išreikšti nuoširdžią padėką visiems šokėjams, su kuriais teko maloniai dirbti nuo grupės įsteigimo dienos ligi paskutinio laiko.

Jūsų visų, grupėi priklaususių ir priklausančių nuoširdus bendradarbiavimas ir paaukotas laisvalaikis įgalino grupę daugelį kartų gražiai reprezentuoti lietuvių vardą šioje mūsų viešnagėje, po svetimu dangum.

Maloniai dėkoju šokių instruktorei p. Grėbliūnienei-Baronaitei, muzikantams L. Karmazinui ir St. Giniočiuui bei buv. grupės vadovybės nariams už jų darbą ir talkininkavimą.

Kyla noras palinkėti geriausios sėkmės tiems asmenims, kurie ir toliau tęsia šį gražų darbą ir imasi iniciatyvos grupę toliau išlaikyti ir papildyti naujomis jėgomis. Ypač p. Bakčinskiui, su karštu užsidegimu stojus į darbą, linkėtina susilaukti gražių rezultatų ir geros sėkmės ateities darbo bare. Gi šokėjams tenka palinkėti ištvėrmės prisidedant prie puoselėjimo ir išlaikymo mūsų gražiųjų papročių — tautinių šokių.

V. Ratkevičius

Adelaide, 1951 m. birželio 30 d.

1951 m. rugpjūčio 6 d.

— 15 —

AUSTRALIJOS LIETUVIS

TRUMPOS ŽINIOS

— Persijos pakrančių sargyba apšaudė Sovietų laivą, kuris Kaspijos jūroje įplaukė į Persijos teritorinius vandenius.

— Ispanijoje sulaukyta 10 komunistų vadų ir dar 12 kitų komunistų, kurie iš Prancūzijos slaptai perejo į Ispaniją ten neramumų organizuoti ir snipinėti.

— JAV-bės pradėjo apginkluoti prekinis laivus. Laivai aprūpinami radarais ir artilerija. Tai pirmas atsitikimas po II-ojo pasaulinio karo pabaigos, kad ginkluojami prekiniai laivai.

— JAV-bių atsakingi asmenys pareiškė, kad Jugoslavijai gresia rimtas pavojus iš Sov. S-gos pusės. 30 km pločio ruožas pagal Jugoslavijos sieną visas išvalytas nuo gyventojų.

Būdinga pažymėti, kad komunistų prof. sąjungų laikraštis "Trud" rašo, jog gen. Eisenhoweris davęs esą įsakymą gen. Tito pradėti karą Balkanuose. Matyt, rusai rimtai ruošiasi agresijai.

— Lenkijoje teisiami 9 lenkų karininkai už tariamąjį snipinėjimą Vakarų valstybių naudai.

— Raudonasis Sov. S-gos laivynas atšventė Jūros dieną. Sovietų spauda ta proga, tarp kit-ko, rašo, kad admiralas Nelsonas yra tik rusų admiralas Ušakovo pamėgdžiotojas.

Kituose straipsniuose rašoma, kad Rusija esanti "tėvynė" radaro, o taip pat kreiseris, naikintojas, modernus povandeninis laivas, torpednešis ir minininkas išrasti ne kur kitur, kaip Rusijoje.

Matyt, Dievas ruošiasi jau bausiti, nes protą visai sumaišė...

— Parlamento rinkimus Anglijoje numatoma prarasti spalio ar lapkričio mėnesiais. Darbiečių vyriausybė norinti apkarpyti kapitalistų dividendus, kurie kai kuriose branžose siekia iki 60%. Šio populiarus visuomenėje įstatymo, atrodė, nepraleis Lordų Rūmai, taigi, bus priežastis skelbti naujus rinkimus.

— Antikomunistinis judėjimas susektas Čekoslovakijos kariuomenėje. Daug karininkų suimta.

— Europoje gen. Eisenhoweris turės savo vadovybę iki 1952 m.

vidurio 3 mil. armiją, iš kurios 340.000 vien tik amerikiečių.

— JAV-bės paskyrė 8,5 milijardo dolerių ateinantiems finansiniams metams pagalbai sąjungininkams, iš kurių už 6 milijardus dolerių bus duota ginklų, o už 2,5 milijardo ūkio gaminių.

Iki birželio 30 d. JAV-bės jau davė Europos tautoms tokią pagalbą: 4500 tankų ir šarvuotųjų, 900 lėktuvų, 2900 sunkiųjų artilerijos pabūklų, 190 laivų ir 19000 auto mašinų.

— Britai atsiuntė daugiau karo laivų į Persijos įlanką.

— JAV-bėse toliau suiminėjami žymesnieji komunistai.

— Australijoje yra 124.900 laisvų darbo vietų. Trūksta darbininkų.

— Vakarų Europoje Sąjungininkai jau turi pusę milijono kariuomenės, kuri sėkmingai galinti sulaukyti netikėtą Sovietų agresiją.

— Marš. H. P. Petain, pirmojo karo didvyris, pasižymėjęs Verdu no gynime, mirė liepos 23 dieną d'Yeu saloje, kalėjime. Jis buvo nuteistas iki gyvos galvos už bendradarbiavimą su vokiečiais II-ojo karo metu kaip Vichy vyriausybės galva.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Landsbergis, Mekai, Lėtas — "P r o z a" (antroji). Keturių autorių aštuonios novelės. Išleido Gabija 1951 m., 128 psl., kaina 1,25 dol. Knyga gaunama: Gabija 340 Union ave., Brooklyn 11, N. Y. ir pas platintojus.

LIETUVIŲ GIMNAZIJAI

Diepholze aukų atsiuntė šie tautiečiai:

Sydnejaus lietuviai, viso 33 asmenys, per J. Aleksandravičių (dėl vietos stokos negalime paskelbti vardinio sąrašo) £13.12.0
Jonas Normantas £1
Vladas Gražulis 5/0
J. Kirša 6/0
E. Duchauskas 6/0
Adolfas Griškauskas 5/0
A. P. £2
Varnauskienė 5/0
P. Naujokaitis £5
Ant. Šilva £1.10.0
ALB Pertho Apylinkė .. £6.10.0

LKF Australijos Apyg. £7
Br. Petravičius £1
V. Samulis £1
Visiems rėmėjams nuoširdus ačiū. Pinigai jau pasiųsti pagal paskyrimą. AL Leidykla

TAUTOS FONDUI aukų atsiuntė šie tautiečiai:

J. Lukavičius 5/0
J. Žentelis 12/8
St. Vaišutis £1
K. Reisonas £2
K. N. £1
Liong. Pukys £1
P. Naujokaitis £5

Visos gautos aukos jau išsiųstos VLIKui. Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

Apie pastebėtus netikslumus prašome tuojau mus informuoti.

AL Leidykla

PETRONĖLEI PETRAITIE-

NEI ir Jos šeimai, liūdintiems dėl mylimo vyro ir tėvo Juozo Petraičio mirties, reiškiamo giliausią užuojautą ir kartu liūdime

Hobarto lietuviai

VLADAS ŠALKAUSKAS ieško VACLOVO KENSMINO, Vokietijoje gyvenusio SS kareivinės Muenchene. 1949 m. atvyko į Australiją. Prašau atsiliepti arba žinančius apie jį pranešti šiuo adresu: V. Šalkauskas, Killawarra Camp, Post Peechelba-East, via Wangaratta, Vic.

PORTFELIS

europietiško stiliaus, trijų atspalvių (šviesus, vidutinis, tamsus), 3-jų skyrių (vienas su zipu). Dvi kišenės priekyje; dviem užraktais

Kaina £ 6.4.0 + prisiuntimas
Adresas: O. Strauts, 16 Mill St., Adelaide / City, S. A.

(prieš Moores, netoli Victoria Sq. iš Gouger St.).

Rašyti: angliškai, vokiškai, rusiškai ar latviškai.

Prašau atsiliepti SKUTĮ, Adolfą, gyvenusį Weidene.

Čižauskas Stasys, 1 Ballard St. Yarraville, W. 13, Vic.

Gavome iš užjūrio naują leidinį
LIETUVIŠKAI — ANGLIŠKŲ
ir
ANGLIŠKAI — LIETUVIŠKŲ
ŽODYŅŲ

talpinančių 70.000 žodžių, su tar-
tim, kaina £ 1.12.8. Pristatoma
tuoj pat.

Naujausi žodynai ir literatūra
vokiečių, prancūzų, olandų, rusų,
rumunų, čekų, bulgarų ir kito-
mis Europos kalbomis taip pat
gaunama mūsų knygyne. Reika-
laukite mūsų nemokamų katalo-
gų; laiškus rašykite jūsų gimtą-
ją kalba. Visa korespondencija
ir piniginiai orderiai siunčiami
šiuo adresu:

MINERVA I. M. L. & B. S.
Import Dept.
26 Moonee St., W. 2
MELBOURNE, Vic.

Atsakymui prašome pridėti 6
pensų pašto ženklą.

IGNUI VAITKEVIČIUI gautas
laiškas iš Venecuelos. Prašome
pranešti savo adresą AL Red.

TAUTISKI

kaklaraikščiai (£1), juos-
tos (£3), juostelės kny-
goms (5 šil.), juostelės pa-
galvėlėms (10 šil.). Spalvų
ir derinių įvairumas. Gam-
inama ir pagal užsaky-
mą. Meniškas darbas.
Kreiptis: Australijos Lie-
tuvis, 35 Cator St., Hind-
marsh, Adelaide, S. A.

Visuose reikaluose Jums padeda

JUOZO ŽUKAUSKO

KALBINĖ — TEISINĖ — INFORMACINĖ — PAGALBA

Dokumentų vertimai ir jų tvirtinimas. — Visų rūšių raštai
angliškai — Visokiariopa informacija. — Kalbinė pagalba įs-
taigose. — Tarpininkavimas perkant ar parduodant nuosavybę
Atsakymai į klausimus. + Pasitarnaujama ir korespondenci-
niu būdu.

Kreiptis:

Kasdien 2—5 val. p. p. ir šeš-
tadieniais 10—1 val. —
706 Manchester Unity Building
185 Elizabeth St.
Sydney Tel.: M4878

Kasdien 6—8 val. vak. —
10 Peel St.,
Kirribilli,
Sydney.

Tel.: XB4312

Korespondencijai adresas: Box 58, Milson's Point P.O., Sydney

Tautieti,

Nepamiršk APDRAUSTI
savo sunkiai įsigytą turtą, be
to, apdrausk save ir savo šei-
mą ligos atveju.

Geriausia sutikti mane šeš-
tadieniais nuo 10.30 — 12 val.
arba laiškais.

Gr. Insp. Jablonskis
305, Collins St., Melbourne

GYDYTOJA J. MAŽELIENĖ
pakeitė savo adresą: 17 Cowra St.
Mile End, (Adelaide), S. A.

Įvedame ir taisome
VANDENTIEKĮ ir GAZĄ
darbas atliekamas savaitės gale.
Kreiptis: J. Norkūnas ir T. Lom-
sargis, 1 Talbot Rd., Croydon, SA

NAMUS

AR ŽEMĖS SKLYPĄ
geriausia pirkti tarpininkau-
jant

WESTERN & COCKS

Nekilnojamojų turtų parda-
vimo agentai. Sąžiningas
patarnavimas. Sutvarkomi
visi pirkimo ir paskolos gavi-
mo dokumentai.

Adresas:

Savings Bank Buildings
(8-tas aukštas)
Kings William St. Adelaide
Tel. C 3942, priv. X4461 ir
LF 3350

V E D Y B O S ! . . .

Esu 30 metų amžiaus, rimtas
vyras, ieškau lietuvaite vedybų
tikslu 20-25 metų amžiaus. Rašyti
Nr. 333, c/o Australijbs Lietuvis,
35 Cator St., Hindmarsh, S. A.

Kolegas šviesiečius
VIKTORĄ SIMANKEVIČIŲ

ir
DANUTĘ MATULAITYTĘ
sukūrusius lietuvišką šeimą, svei-
kina

Sambūris "Šviesa"
Melbourno Skyriaus Valdyba

Išnuomojamas KAMBARYS
dviese gyventi (vienas gyvena);
priimamas vienas rimtas vyras.
Norint galima gauti pietus ir bal-
tinių skalbimą.

Teirautis nuo 9 val. iki 9 val.
vakaro. 100 Kenilworth Rd.,
Parkside, South Adelaide. Tram:
Glen-Osmond, 3-čias sustojimas.

Š O K I A I

rengiami š. m. rugpjūčio 10 d. 8
val. vak. Osborne Hall, Gouger
St. (Adelaide). Griežia lietuviška
kapela. Rengėjai

AUSTRALIJOS LIETUVIS
redaguojamas Redakcinės Kole-
gijos. Ats. redaktorius Jurgis
Glušauskas. LEIDĖJAS — Aust-
ralijos Lietuvio Leidykla. Raštus
Redakcija taisy ir trumpina savo
nuožiūra. Honorarai mokami tik
iš anksto susitarus. PRENUME-
RATA: metams 28 šil., pusei me-
tų 14 šil., 3 mėn. 8 šil. Užsienin
kaina ta pati. Atskiras numeris
1/4. SKELBIMAI: 2 pensai už
žodį. Už skelbimų turinį Redakci-
ja neatsako.

Adresas:

AUSTRALIJOS LIETUVIS
35 Cator St. H i n d m a r s h ,
A D E L A I D E , S. A.

The Australian Lithuanian, the
Lithuanian fortnightly. Autho-
rised Jurgis Glušauskas.

Printed by Australijos Lietuvis
Publ. Co., 35 Cator St. Hind-
marsh, S. A.